

SANASTO

Tähän on koottu taidealan erikoissanastoa ja sanojen selityksiä.
Löydät siitä myös opiskeluun
ja työelämään liittyvien sanojen selityksiä.

A

agentti

Agentti on taiteilijan edustaja ja yhteistyökumppani.
Agentti myy ja markkinoi taiteilijan teoksia ja osaamista.

ammattikorkeakoulu

ammatti + korkea + koulu

Ammattikorkeakoulu ovat työelämään
suuntautunut korkeakoulu.
Ammattikorkeakouluissa voi opiskella kuvataiteilijaksi.
Tutkinnon nimi on kuvataiteilija (AMK).

ammattiliitto

ammatti + liitto

Ammattiliitto on järjestö,
johon kuuluu saman alan työntekijöitä.
Ammattiliitto keskustelee työnantajien kanssa
työntekijöiden työehdoista, esimerkiksi palkasta.
Ammattiliittoon kuuluvat työntekijät
maksavat ammattiliitolle jäsenmaksua.

Ammattiliitto TAKU edustaa
taidealan työntekijöitä.

ammattitaito

ammatti + taito

Ammattitaito tarkoittaa osaamista,
jota tarvitset työssä, esimerkiksi
kuvataiteilijan ammatissa.
Ammattitaito on työntekijän tietoja,
taitoja ja asenteita.
Voit saada ammattitaidon koulutuksessa
tai työssä.

ansioluettelo

ansio + luettelo

Ansioluettelo on asiakirja,
jossa kerrot omasta osaamisestasi
ja saavutuksistasi taiteilijana
Tarvitset ansioluetteloa,
kun haet töitä
tai esimerkiksi näyttelyyn.

Artist Statement

Artist Statement tarkoittaa taiteilijaesittelyä.
Taiteilijaesittely on kirjoitettu teksti,
jossa kerrot taiteestasi ja itsestäsi taiteilijana.

ateljee

Ateljee on kuvataiteilijan työtila.

B

biennale

Biennale on taidenäyttely tai taidetapahtuma,
joka järjestetään kahden vuoden välein.

biografia

Biografia on taiteilijan elämäkerta.
Biografiassa kerrot lyhyesti taiteilijaurastasi
ja sen vaiheista.

C

CV

Katso kohta ansioluettelo

D

DiDa -tapahtuma (Disability Day Art & Action)

DiDa -tapahtuma on vammaisten ihmisten
taide- ja kulttuuritapahtuma Helsingissä.

E

erityisammattioppilaitos

Erityis (erityinen) + ammatti + oppi (oppia) + laitos

Erityisammattioppilaitos on oppilaitos, jossa erityistä tukea tarvitseva henkilö voi opiskella ammatin. Koulussa opiskelija saa erityisopetusta.

erityistaidetoiminta

erityis (erityinen) + taide + toiminta

Erityistaidetoiminta tarkoittaa taiteen alaa, jossa taidetta tehdään tuetusti. Ihminen voi tarvita tukea taiteen tekemiseen, jos hänellä on erityisen tuen tarpeita, kuten kehitysvamma.

F

freelancer

Freelancer tarkoittaa ihmistä, jolla ei ole yhtä vakituista työtä ja työsuhdetta. Freelancerilla voi olla yhtäaikaan monta työtä ja työnantajaa. Hän voi myös olla yrittäjä.

Taiteilijat ovat usein freelancereita.

G

galleria

Galleria on näyttelytila, jossa esitellään ja myydään kuvataidetta.

Galleria Art Kaarisilta

Galleria Art Kaarisilta on taidegalleria Helsingissä. Art Kaarisillassa esittelee pääasiassa erityistä tukea tarvitsevien taiteilijoiden taidetta. Gallerian omistaa Kaarisilta ry.

galleristi

Galleristi on taidealan ammattilainen, joka ylläpitää taidegalleriaa. Hän esimerkiksi vastaa näyttelyistä ja teosten myymisestä.

I

installaatio

Installaatio on taideteos, joka on rakennettu tiettyyn tilaan, esimerkiksi näyttelytilaan. Installaatio voi olla tehty arkisista esineistä, valosta, äänestä, videokuvasta tai ihmisistä. Niistä rakentuu uusi kokonaisuus, esinesommitelma.

ITE-taide

ITE-taide tarkoittaa nykyään tehtävää kansantaidetta. ITE-taiteilijat ovat suomalaisia kuvataiteilijoita, joilla ei ole taidealan koulutusta. ITE-taiteilijat tekevät taidetta arjen ympäristöissä kuten omassa kodissa tai kotipihassa.

itsensä työllistäjä

Itsensä työllistäjä on henkilö, joka tekee erilaisia keikkatöitä tai saa apurahaa. Itsensä työllistäjä voi myös olla yksinyrittäjä. Kuvataiteilijat ovat usein itsensä työllistäjiä.

itseoppinut taiteilija

Itseoppinut taiteilija on taiteilija, jolla ei ole taidealan tutkintoa.

J

Joensuun Parafest

Joensuun Parafest on vammaisten kulttuuritapahtuma Joensuussa.

julkinen taide

Julkinen taide tarkoittaa taidetta, joka on esillä julkisessa tilassa. Julkista taidetta voi olla esimerkiksi sairaaloissa, puistoissa tai metroasemilla. Julkinen taideteos voi olla esimerkiksi patsas, veistos, graffiti tai performanssi.

jury

Jury tarkoittaa taidekilpailun tai taidetapahtuman tuomaristoa. Jury eli tuomaristo päättää esimerkiksi, mitkä taideteokset pääsevät mukaan tapahtumaan.

jälleenmyyntikorvaus

jälleen + myynti + korvaus

Kuvataiteilijalla on oikeus saada korvausta teoksensa jälleenmyynnistä.

Jälleenmyynti tarkoittaa tilannetta, jossa myyt taideteoksen ostajalle, ja ostaja myy teoksesi myöhemmin uudelle ostajalle.

K

Kaarisilta Biennale

Kaarisilta Biennale on kansainvälinen taidetapahtuma Lahden Nastolassa. Tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi. Tapahtumassa on esillä erityisesti erityistä tukea tarvitsevien taiteilijoiden taidetta.

kauppakirja

kauppa + kirja

Jos myyt tekemäsi taideteoksen ostajalle, allekirjoitetaan kauppakirja. Kauppakirja on sopimus teoksen myymisestä ja ostamisesta.

Kettuki

Kettuki on yhdistys, joka valvoo erityistä tukea tarvitsevien taiteilijoiden asemaa Suomessa.

Kettuki parantaa taiteilijoiden oikeuksia taiteen tekemiseen ja taiteilijan ammatissa toimimiseen.

Kettukin taiteilijamatrikkeli

kettuki + taiteilija + matrikkeli

Kettukin taiteilijamatrikkeli on tietokanta internetissä.

Matrikkeliin on koottu tietoa erityistä tukea tarvitsevia taiteilijoista ja heidän teoksistaan.

Taidealan ammattilaiset ja taiteen ostajat löytävät sieltä tietoa taiteilijoista.

Kettukin vuoden taiteilija

Kettukin vuoden taiteilija -palkinto on tunnustus taiteilijan työstä.

Kettuki jakaa vuosittain palkinnon erityistä tukea tarvitsevalle taiteilijalle tai taiteilijaryhmälle.

kuraattori

Kuraattori on taidealan ammattilainen, joka suunnittelee ja toteuttaa taidenäyttelyitä.

kuratointi

Kuratointi tarkoittaa näyttelyn suunnittelua.

kuvallisen ilmaisun toteuttaja

Kuvallisen ilmaisun toteuttaja on ammatillinen perustutkinto. Koulutuksessa opiskellaan kuvataiteen materiaaleja, tekniikoita ja kuvan tekemistä.

kuvanveisto

Kuvanveisto on kuvataiteen laji.
Kuvanveistossa taideteokset ovat kolmiulotteisia.
Kuvanveistäjän perinteisiä työskentelymateriaaleja ovat savi, kipsi, puu, metallit ja eri kivilajit.
Veistoksia voi rakentaa myös kierrätysmateriaaleista, romusta tai tekstiilistä.
Veistokset voivat sisältää myös ääntä tai liikettä.

Kuvasto

Kuvasto on kuvataiteilijoiden tekijänoikeusjärjestö.
Kuvasto huolehti taiteilijoiden tekijänoikeuksista, ja niistä maksettavista korvauksista.
Kuvataiteilijat voivat liittyä jäseneksi Kuvastoon.

kuvataiteen lajit

Kuvataidetta määritellään ja kuvataan monin eri tavoin.

Kuvataiteen lajeja ovat esimerkiksi

- maalaustaide
- kuvanveisto
- taidegrafiikka
- piirrostaide
- media-ja videotaide
- performanssitaide
- käsitetaide

kuvataiteen sisällöt

Kuvataiteilija usein haluaa kertoa taiteellaan jotain katsojalle.
Sillä tarkoitetaan kuvataiteen sisältöä.

käyttökorvaus

käyttö+ korvaus

Käyttökorvaus on kuvataiteilijalle maksettava tekijänoikeuskorvaus.
Jos esimerkiksi sinun kuvitustasi käytetään lehdessä tai kirjassa, voit saada siitä rahaa.

käsitetaide

käsite + taide

Käsitetaide on kuvataiteen laji.
Käsitetaiteessa teoksen ajatus on tärkein.
Taideteos voi olla sana paperilla
tai harkittu joukko esineitä.
Teos houkuttelee katsojan ajattelemaan
ja oivaltamaan itse.

M

maalaustaide

maalaukset + taide

Maalaustaide on kuvataiteen laji.
Maalaustaiteessa taiteilija maalaa taideteoksen
esimerkiksi vesiväreillä, akryylimaaleilla tai öljyväreillä.
Taidemaalari voi tehdä maalauksia paperille,
kankaalle, levyille tai suoraan pinnoille,
esimerkiksi seinämaalauksina.

manageri

Manageri on taiteilijan edustaja.
Manageri myy taiteilijan teoksia ja osaamista.
Hän esimerkiksi hoitaa arjen toimia ja aikatauluja.

media- ja videotaide

media + video + taide

Media- ja videotaide on kuvataiteen laji.
Media- ja videotaiteessa taiteilija työskentelee
esimerkiksi liikkuvan kuvan
ja erilaisten tallenteiden, kuten ääninauhojen kanssa.
Taideteokset voivat olla esimerkiksi
elokuvia, videoita, tai ääniteoksia.
Taideteokset voivat myös houkutella katsojaa
vuorovaikutukseen eli osallistumaan teokseen.

mentorointi

Mentorointi tarkoittaa kokeneen taiteilijan tukea
vähemmän kokeneelle taiteilijalle.
Taiteilijamentori jakaa omaa osaamistaan,
kannustaa ja innostaa.

museo

Katso kohta taidemuseo

N

nykytaide

nyky (nykyinen) + taide

Nykytaide on nykyään tehtävää taidetta tai viime vuosikymmeninä tehtyä taidetta.

näyttelykorvaus

näyttely + korvaus

Näyttelykorvaus on kuvataiteilijan saama raha teoksen julkisesta näyttämisestä. Jos taideteoksesi on esimerkiksi esillä museossa, voit saada näyttelykorvauksen.

näyttelysopimus

näyttely + sopimus

Kun taidenäyttely galleriaan on varmistunut, taiteilija ja näyttelytila tekevät yhdessä näyttelysopimuksen. Näyttelysopimuksessa sovitte käytännön asioista, raha-asioista ja työnjaosta eli kuka vastaa mistäkin tehtävästä.

O

open call

Open call tarkoittaa suomeksi avointa hakua. Avoimiin hakuihin, esimerkiksi taidekilpailuihin, voi osallistua kuka tahansa taiteilija.

Outsider art / Outsider-taide

Outsider-taide on taiteen ala, jossa taiteilijat tekevät taidetta taidemaailman ulkopuolella. Taiteilijoilla ei usein ole taidealan koulutusta. Suomessa outsider-taiteen alaan kuuluu ITE-taide, erityistaidetoiminta

ja mielenterveyskuntoutujien taide.
Jotkut taiteilijat eivät halua,
että heitä kutsutaan outsider-taiteilijoiksi.
He voivat kokea nimen syrjivänä.

P

performanssitaide

performanssi + taide

Performanssitaide on kuvataiteen laji.
Performanssitaidetta voi olla esitys,
jonka taiteilija luo ja esittää yleisölle.
Taiteilija ja yleisö voivat olla osa teosta.
Performanssi voi olla myös tallenne, kuten video.
Performanssi on usein yllätyksellinen,
ja voi olla oikeastaan mitä vain.

piirrostaide

piirros + taide

Piirrostaide on kuvataiteen laji.
Piirrostaiteessa taiteilija piirtää teoksen
erilaisilla kynillä, hiilellä tai liiduilla.
Taiteilija tekee piirroksen sopivalle alustalle,
joka voi olla esimerkiksi paperi, kartonki,
tai vaikka seinäpinta.

prosenttiperiaate

prosentti + periaate

Kun rakennetaan uutta rakennusta, esimerkiksi sairaalaa,
voidaan osa rakentamiseen käytettävästä rahasta käyttää taiteeseen.
Taiteilijat tekevät tilaustyönä taidetta rakennuksiin.
Tätä periaatetta kutsutaan prosenttiperiaatteeksi.

provisio

Provisio tarkoittaa palkkiota
taideteoksen välittämisestä ja myynnistä.
Jos esimerkiksi taidegalleria myy teoksesi,
saa se osan teoksen myynnistä.

R

ryhmänäyttely

ryhmä + näyttely

Näyttely, johon osallistuu taiteilijaryhmä.

S

soveltava taide

Soveltava taide on taiteen laji.

Taiteilija voi esimerkiksi työskennellä koulussa tai hoitolaitoksessa.

Soveltavassa taiteessa tavoitteena on esimerkiksi ihmisten hyvinvoinnin paraneminen

T

taidealan työvalmennus

taide + ala + työ + valmennus

Taidealan työvalmennus tarkoittaa erityistä tukea tarvitsevan taiteilijan saamaa tukea taiteilijan työhön.

Tavoitteena on, että voit ansaita rahaa taiteilijan työllä ja oppia uutta

taidegrafiikka

taide + grafiikka

Taidegrafiikka on kuvataiteen laji.

Taidegrafiikassa taiteilija valmistaa taideteoksen erilaisilla painomenetelmillä.

Taidegrafiikko voi piirtää, raaputtaa, syövyttää tai valottaa kuvan kuvalaatalle.

Kuvalaatasta hän ottaa vedoksia.

taidekenttä

taide + kenttä

Katso kohta taidemaailma

taidekokoelma

taide + kokoelma

Museot, kaupungit, yritykset

tai yksityiset säätiöt keräävät taidetta.
Niiden omistamia teoksia kutsutaan taidekokoelmiksi.

taidekriitikko

taide + kriitikko

Taidekriitikko on taidealan ammattilainen.
Taidekriitikko kirjoittaa lehteen tai internettiin arvosteluja taidenäyttelyistä.
Taidekriitikko arvioi, onko taiteilijan tekemä taide hänestä hyvää ja kiinnostavaa.

taidelainaamo

taide + lainaamo

Taidelainaamosta voi kuka tahansa vuokrata tai ostaa kotiinsa taiteilijan taideteoksen.
Vuokraaja maksaa taideteoksesta joka kuukausi rahaa taiteilijalle.

taidemaailma

taide + maailma

Taidemaailmalla tarkoitetaan taidealan ammattilaisia, erilaisia taidealan toimijoita ja taidelaitoksia sekä taiteen yleisöä.

taidemuseo

taide + museo

Taidemuseot järjestävät taidenäyttelyitä yleisölle.
Taidemuseot voivat kerätä taidetta ja huolehtia museon teoskokoelmasta.
Taidemuseot järjestävät opastuksia taidenäyttelyyn, tapahtumia ja työpajoja.

taidepalkinto

taide + palkinto

Taidepalkinto on tunnustus taiteilijan työstä.
Taidepalkinto voi olla esimerkiksi rahaa.
tai mahdollisuus pitää yksityisnäyttely.
Palkintoja jakavat esimerkiksi valtio, yhdistykset ja säätiöt.

taidestudio

taide + studio

Taidestudiossa erityistä tukea tarvitseva henkilö voi tehdä tuetusti taidetta.

Taidestudiossa saa myös ohjausta ja tukea itsenäiseen elämään.

Taidestudion toiminta on usein vammaisten ihmisten päivä- ja työtoimintaa.

taideyliopisto

taide + yliopisto

Taideyliopisto on korkeakoulu, jossa voi opiskella taidealan korkeimman tutkinnon.

Taideyliopistossa on töissä myös tutkijoita, jotka tutkivat taidetta.

taiteilijaesittely

taiteilija + esittely

Katso kohta Artist Statement.

taiteilijaidentiteetti

taiteilija + identiteetti

Taiteilijaidentiteetti tarkoittaa taiteilijan käsitystä itsestään taiteilijana.

Koetko esimerkiksi itsesi taiteilijaksi ja millainen taiteilija olet.

taiteilijajärjestö

taiteilija + järjestö

Taiteilijajärjestöt edustavat kuvataiteilijoita ja valvovat taiteilijoiden asemaa ja oikeuksia.

Taiteilijajärjestöt kokoavat yhteen saman alan taiteilijoita.

Taiteilijajärjestöt kertovat ajankohtaisista asioista, joita taidemaailmassa tapahtuu.

taiteilijamatrikkeli

taiteilija + matrikkeli

Taiteilijamatrikkeli on tietokanta,

johon on koottu tietoa taiteilijoista
ja heidän teoksistaan.
Taidealan ammattilaiset ja taiteen ostajat
löytävät matriikkelista tietoa taiteilijoista.

taiteilijamentori

Taiteilija + mentori

Taiteilijamentori on kokenut taiteilija,
joka tukee vähemmän kokenutta taiteilijaa.

taiteilijamentorointi

taiteilija + mentorointi

Taiteilijamentorointi tarkoittaa kokeneen taiteilijan
tukea toiselle taiteilijalle, esimerkiksi
erityistä tukea tarvitsevalle taiteilijalle.
Taiteilijamentorin kanssa voi jakaa ajatuksia.
Hänen tuellaan sinun ammattitaitosi ja osaamisesi
voivat kehittyä.

taiteilijaportfolio

taiteilija+ portfolio

Taiteilijaportfolio on taiteilijan osaamiskansio.
Tarvitset portfolioa,
kun esittelet itseäsi ja taidettasi.

taiteilijaresidenssi

taiteilija + residenssi

Taiteilijaresidenssi on paikka, jossa taiteilija
voi työskennellä ja tutustua toisiin taiteilijoihin.
Taiteilija usein asuu residenssissä,
esimerkiksi viikon tai useita kuukausia.
Residenssi voi sijaita Suomessa tai ulkomailla.

Taiteen edistämiskeskus

taide + edistämis (edistäminen) + keskus

Taiteen edistämiskeskus eli TAIKE on valtion virasto.
TAIKE jakaa taiteilijoille apurahoja ja yhteisöille avustuksia.

TAIKE kehittää taidealaa ja taidemaailmaa.

taiteen välittäjä

Taiteen välittäjä on taidealan ammattilainen. Välittäjä edistää taiteilijan uraa, esimerkiksi myy taiteilijan teoksia ja osaamista. Taiteen välittäjät ovat tärkeitä, jotta taiteilija voi keskittyä luovaan tekemiseen.

tekijänoikeus

tekijän + oikeus

Taiteilijalla on oikeus tekemiinsä taideteoksiin. Tekijänoikeus tarkoittaa, että taiteilijana sinä määrät omasta taideteoksestasi. Sinä esimerkiksi päätät, onko teos myytävänä, mihin hintaan ja voiko se olla esillä näyttelyssä.

tekijänoikeuskorvaus

tekijän + oikeus + korvaus

Kuvataiteilijalla on oikeus määrätä omasta teoksestaan. Hänellä on oikeus saada tekijänoikeuskorvausta eli rahaa taideteoksen käyttämisestä. Jos teoksesi on esimerkiksi esillä yleisölle museossa, voit saada näyttelykorvausta.

teos

Taideteos on taiteellisen työskentelyn tuotos. Taideteos voi olla esimerkiksi kuvataiteilijan maalaus, muusikon sävellys tai teatteriryhmän näytelmä.

teosluettelo

teos + luettelo

Teosluettelo on numeroitu luettelo taidenäyttelyn taideteoksista.

triennaali

Triennaali on taidenäyttely tai taidetapahtuma, joka järjestetään kolmen vuoden välein.

tulot

Tulot tarkoittavat rahaa, jolla ihminen tulee toimeen. Tulot voivat olla esimerkiksi eläkettä, palkkaa tai palkkiota.

tuottaja

Tuottaja on kulttuurialan ammattilainen. Tuottaja suunnittelee ja järjestää esimerkiksi kulttuuritapahtumia tai kulttuuritoimintaa.

työkorvaus

työ + korvaus

Työkorvaus tarkoittaa taiteilijan työstä ansaittua rahaa. Taiteilija voi esimerkiksi tehdä tilaustyön, josta työn tilaaja maksaa taiteilijalle.

Taiteilija ei ole työsuhteessa. Työn tilaaja ei maksa työnantajakuluja tai taiteilijan eläkekuluja.

V

valokuvataide

valokuva + taide

Valokuvataide on kuvataiteen laji. Valokuvataiteessa taiteilija työskentelee valokuvan eri tekniikoilla. Valokuvaaja voi kuvata ja käsitellä kuvia digitaalisesti. Silloin hän käyttää hyödyksi nykYTEKNIikkaa, kuten digikameraa ja tietokonetta. Valokuvaaja voi myös valokuvata perinteisesti filmille. ja vedostaa kuvia pimiössä eli valokuvalaboratoriossa.

vammaistaide

vammais (vammainen) + taide

Vammaistaide on taiteen laji.
Vammaistaide käsittelee usein
vamman ihmisen elämää.
Taiteilija voi haluta vaikuttaa taiteellaan
yhteiskuntaan tai ihmisten asenteisiin.
Taiteilija on yleensä itse vammainen henkilö.

Tärkeää on, että taiteilija itse
haluaa tehdä vammaistaidetta.
Muut ihmiset eivät voi määrittellä
vamman taiteilijan tekemää taidetta
vammaistaiteeksi.

vapaa taiteilija

Vapaa taiteilija on taiteilija,
joka ei ole työsuhhteessa, eikä saa palkkaa.
Vapaa taiteilija saa esimerkiksi apurahaa
ja myy taideteoksiaan.

vero

Vero on pakollinen maksu
valtiolle ja kunnalle, jossa asut.
Yhteiskunta maksaa veroilla tärkeitä palveluita,
kuten terveydenhoidon,
koulutuksen ja vammaisten palvelut

verokortti

vero + kortti

Verokortti on asiapaperi.
Tarvitset verokortin, jos sinulla on tuloja.
Verokortti kertoo sinun veroprosenttisi,
eli kuinka paljon maksat veroja tuloista.

vertaisarviointi

Vertais (vertainen) + arviointi

Kokeneet taiteilijat voivat olla taidemaailmassa
vertaisarvioijia eli taiteen asiantuntijoita.
He esimerkiksi arvioivat ja päättävät,
ketkä taiteilijoista saa apurahan
tai pääsee taiteilijaseuran jäseneksi.

visuaaliset taiteet

visuaalinen + taide

Visuaalisia taiteita ovat perinteisen kuvataiteen lajit, kuten maalaustaide, kuvanveisto ja grafiikka.

Visuaalisia taiteita ovat myös valokuvataide, mediataide, performanssi, ympäristötaide, sarjakuvataide ja taidekäsityö.

Visuaalinen taide on taidetta, jota katsoja voi kokea erityisesti näkemällä.

Y

yhteisnäyttely

yhteinen + näyttely

Yhteisnäyttely on taidenäyttely, jossa on esillä useamman taiteilijan teoksia.

yksityisnäyttely

yksityinen + näyttely

Yksityisnäyttely on taidenäyttely, jossa on esillä yhden taiteilijan teoksia.

yhteisötaide

yhteisö + taide

Yhteisötaide on kuvataiteen laji.

Yhteisötaiteessa taiteilija työskentelee yhteisön kanssa, ja teokset tehdään yhdessä.

Yhteisö voi olla esimerkiksi päiväkodin lapsiryhmä tai kerrostalon asukkaat.

ympäristötaide

ympäristö + taide

Ympäristötaide on kuvataiteen laji.

Taiteilija voi valmistaa taideteoksen esimerkiksi luontoon tai kaupunkiympäristöön.

Ympäristötaide voi myös ottaa kantaa ekologisiin asioihin, kuten luonnonsuojeluun.